

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 348/2011-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť A. P., B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. P. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 v časti, v ktorej potvrdil

rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 vo výrokoch o trovách konania, p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 vo výrokoch o trovách konania, z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. A. P. p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 392,73 € (slovom tristodeväťdesiatdva eur a sedemdesiattri centov), ktoré jej j e Krajský súd v Prešove p o v i n n ý uhradiť na účet právnej zástupkyne JUDr. V. B., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2011 doručená sťažnosť A. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „namietaný rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne účastníčkou konania o ochranu osobnosti vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 120/2002. V tomto konaní sa domáhala od obchodnej

spoločnosti P., a. s., ako žalovanému v 1. rade (ďalej len „žalovaný 1“) uverejnenia ospravedlnenia v súvislosti s článkom publikovaným v nej vydávanom denníku P. 6. februára 2002 s titulkom „...“. Predmetný článok sa týkal obchodnej spoločnosti T., s. r. o., ktorej konateľkou je sťažovateľka, a okrem iného sa v ňom uvádzalo, že prednedačnom sa *„zistilo, že konateľka T. P. v roku 1998 vybrala bez vedomia klientov z ich účtov v... 89 miliónov korún, ktoré získali zo štátneho fondu rozvoja bývania. Okolnosti preveruje finančná polícia.“*.

Žalovaným v 2. rade bola v predmetnej právnej veci sťažovateľky obchodná spoločnosť P., a. s. (ďalej len „žalovaný 2“), pričom od nej ako od vydavateľky denníka P. sa sťažovateľka taktiež domáhala uverejnenia ospravedlnenia za článok uverejnený v tomto denníku 19. decembra 2001 s titulkom „...“. V tomto článku sa v súvislosti s výstavbou bytov v L. obchodnou spoločnosťou T., s. r. o., vo vzťahu k sťažovateľke okrem iného uvádzalo, že klienti tejto obchodnej spoločnosti *„zhodne konštatovali, že majú dôkazy o tom, že... vybrala z... banky v priebehu niekoľkých dní 89 miliónov korún ešte v roku 1998, ale stavať sa začalo až v roku 1999“*, ďalej to, že *„klienti ako zmluvní partneri nedali T. súhlas, aby vybrala ich úvery z banky a disponovala nimi“*, a napokon aj to, že konaním sťažovateľky došlo *„pri svojvoľných výmenách bytov k takým nezrovnalostiam, ktoré sa budú musieť riešiť súdnou cestou, nehovoriac o tom, že konateľka T. P. neoznámila ŠFRB zámeny bytov. Až po upozornení klientov im v októbri na opakované požiadanie zaslala zoznam realizovaných, ale doteraz nevysporiadaných výmen v 127 prípadoch.“*.

Okrem uverejnenia ospravedlnenia sa sťažovateľka domáhala aj priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to od žalovaného 1 v sume 600 000 Sk a od žalovaného 2 v sume 400 000 Sk.

Okresný súd v právnej veci sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 (ďalej aj „prvostupňový rozsudok“), ktorým žalobu zamietol a uložil jej zaplatiť žalovanému 1 trovy konania v sume 19 759,09 € a žalovanému 2 trovy konania v sume 5 436,46 €.

Sťažovateľka podala proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom odmietla akceptovať ním prijaté závery, ďalej namietala, že opomenul vyhodnotiť výpoveď jednej svedkyne a tiež že nevykonala ňou navrhnutý dôkaz. Čo sa týka výrokov o trovách konania, namietala najmä ich nepreskúmateľnosť.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co/51/2010, 10 Co/52/2010 z 13. októbra 2010 tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovaným trovy odvolacieho konania, každému po 117,21 €.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd pri rozhodovaní o podanom odvolaní svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, pričom tvrdí, že *„sa nevyporiadal ani s jednou [jej] námietskou... uvedenou v odvolaní a iba opätovne zopakoval závery súdu prvého stupňa, čo považuje sťažovateľka za neprípustné“*.

Sťažovateľka v sťažnosti konkretizuje, s čím sa podľa nej krajský súd v potvrdzujúcom rozsudku nevysporiadal, na ktoré jej námietky nedal odpoveď, konštatujúc, *„že tak prvostupňový súd, ako aj krajský súd aplikovali právne predpisy vo veci svojvoľne, t. j. v rozpore s ich účelom a zmyslom“*.

Vzhľadom na to sťažovateľka považuje namietaný rozsudok za nepreskúmateľný, nejasný a nezrozumiteľný, vykazujúci znaky svojvoľnosti a arbitrárnosti.

Vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku o náhrade trov konania sťažovateľka argumentuje tým, že *„V konaní o ochranu osobnosti hodnotou veci nie je výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú požaduje žalobca, pretože táto náhrada je len jedným z prostriedkov nápravy ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom do práv chránených ustanoveniami § 11 a nasl. OZ. V konaniach o ochranu osobnosti je predmetom konania právo na túto ochranu, ktoré právo je hodnotou, pri ktorej je pojmovovo vylúčené jej vyjadrenie v peniazoch, a preto žalovaným za jeden úkon právnej služby patrí odmena ako*

v sporoch, kde hodnotu veci alebo práva nie je možné určiť v peniazoch, t. j. vo výške 1/13 výpočtového základu.

Sťažovateľka má za to, že právoplatným priznaním trov konania žalovaným, ktoré boli vyčíslené v rozpore s právnymi predpismi a judikatúrou, došlo k zásahu do práva sťažovateľky na ochranu majetku a jeho pokojné užívanie. Bez zásahu ústavného súdu bude sťažovateľka zbavená majetku v hodnote viac ako 25.000,- eur.

Tvrdenie krajského súdu, že žalobkyňa nenamietala výšku uplatnených nárokov trov konania za jednotlivé úkony právneho zastúpenia, považuje sťažovateľka za zarážajúce, nakoľko sťažovateľka v odvolaní namietala, že z rozsudku súdu prvého stupňa nemožno zistiť úkony právnej pomoci, ako aj hodnotu jedného úkonu právnej pomoci. Ak z rozsudku súdu prvého stupňa sťažovateľka nemohla zistiť výšku uplatnených nárokov za jednotlivé úkony právnej pomoci, nie je zrejmé, ako mohla túto výšku namietat'. Z odvolania sťažovateľky je však zrejmé, že podala odvolanie i proti výroku o trovách konania, a preto bol krajský súd povinný skúmať, či trovy konania žalovaní vyčíslili správne. Ak sa krajský súd s vyčíslením trov konania stotožnil, konal v rozpore s právnymi predpismi a judikatúrou.“

Sťažovateľka na základe uvedeného dospela k záveru, že napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu jej v sťažnosti označených práv, a navrhla, aby ústavný súd rozhodol vo veci týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 zo dňa 23. 03. 2011 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľky na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 zo dňa 23. 03. 2011 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľky na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu súkromného

života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 zo dňa 23. 03. 2011 porušené bolo.

4. Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 zo dňa 23. 03. 2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

5. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 351,53 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne...“

Sťažovateľka sa zároveň domáhala aj vydania dočasného opatrenia s tým, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku a zároveň uložil žalovaným zdržať sa vymáhania trov konania, ktoré im boli priznané rozsudkom okresného súdu potvrdeným namietaným rozsudkom krajského súdu, ako aj trov odvolacieho konania.

Ústavný súd pred predbežným prerokovaním sťažnosti požiadal krajský súd, aby sa k nej vyjadril. V stanovisku predsedu kolégia krajského súdu zo 17. júna 2011 sa poukazuje na to, z akého dôvodu nemožno z jeho pohľadu považovať sťažovateľkou uvádzané skutočnosti za neoprávnený zásah do práv spojených s ochranou jej osobnosti, odvolávajúc sa pritom na niektoré časti odôvodnenia napadnutého rozsudku vo vzťahu ku skutkovým tvrdeniam, nepravdivosť ktorých sťažovateľka namietala. Pokiaľ ide o odvolanie sťažovateľky podané proti výroku o trovách prvostupňového konania, je v predmetnom stanovisku vyjadrený názor, že z jej strany nebola namietaná výška „*uplatnených nárokov trov konania za jednotlivé úkony právneho zastúpenia. Žalovanému v 1. rade ako aj žalovanému v 2. rade vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za úkony právnej pomoci, vyčíslených v podaniach právnych zástupcov, tieto podania sú súčasťou spisu. Prvostupňový súd sa oboznámil s vyčíslením trov konania a odvolací súd sa s týmto vyčíslením trov konania stotožňuje.*“. V nadväznosti na to krajský súd navrhol sťažnosť ako celok „*zamietnuť*“.

V reakcii na vyjadrenie krajského súdu sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne poukázala v stanovisku z 13. júla 2011 na to, že z neho nemožno zistiť, ktoré okolnosti uvádzané v sťažnosti považuje za neopodstatnené a z akého dôvodu. Opätovne vyjadrila názor, že krajský súd sa nezaoberal ani jednou jej odvolacou námietkou, hoci je toho názoru, že tieto námietky mali pre rozhodnutie odvolacieho súdu význam. Napokon sťažovateľka znovu zhrnula svoje výhrady proti potvrdeniu výroku súdu prvého stupňa o trovách konania krajským súdom namietajúc, že ho považuje za nepreskúmateľný, že z neho „nemohla zistiť, podľa akého ustanovenia vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb súd priznal žalovaným odmenu za advokáta, za aké úkony služby, kedy boli tieto úkony vykonané, aká mala byť hodnota jedného úkonu, atď. Argument Krajského súdu v Prešove, že trovy konania boli vyčíslené v podaniach právnych zástupcov, ktoré sú súčasťou spisu, sťažovateľku zaskočil. Sťažovateľka má za to, že nie je jej povinnosťou nahliadať do spisu a zisťovať, či boli trovy konania vyčíslené správne. Správnosť výpočtu je povinný posúdiť súd. Za rovnako absurdný považuje sťažovateľka argument, že nenamietala výšku uplatnených nárokov trov konania za jednotlivé úkony právneho zastúpenia, ak túto výšku nemohla z rozsudku súdu prvého stupňa zistiť. Sťažovateľka má za to, že pokiaľ sa krajský súd oboznámil s vyčíslením trov konania, a stotožnila sa s ním, konal svojvoľne, neobjektívne a v rozpore s platnou právnou normou, resp. judikatúrou.“

II.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 348/2011-24 z 24. augusta 2011 ju prijal na ďalšie konanie v časti, ktorá sa týka namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a to vo vzťahu k tej časti rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 vo výrokoch o trovách konania. Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zároveň ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010, avšak iba v časti výrokov, ktorými rozhodol, že „žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 19 759,09 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku“ a že „žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 5 435,46 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku“, v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 v časti, v ktorej potvrdil výroky rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 o trovách konania, do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

Krajský súd aj sťažovateľka ústavnému súdu oznámili, že v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasia s upustením od ústneho pojednávania pri meritórnom prerokovaní tejto sťažnosti.

Ústavný súd v nadväznosti na to podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde so súhlasom účastníkov upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti po jej čiastočnom odmietnutí pri predbežnom prerokovaní ostala iba námietka sťažovateľky, že rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 malo dôjsť k porušeniu jej v sťažnosti označených práv, a to pokiaľ ide o tú jeho časť, ktorou potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 vo výrokoch o trovách konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o trovy konania vo veci sťažovateľky, okresný súd samostatnými výrokmi rozsudku č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalovanému 1 trovy konania v sume 19 759,09 € a žalovanému 2 trovy konania v sume 5 436,46 €.

Vo vzťahu k týmto výrokom okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie poukazom na § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s tým, že v konaní boli úspešní žalovaní, a preto majú právo na náhradu trov konania. Ďalej uviedol, že „Žalovanému v 1. rade vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia

za 24 úkonov právnej pomoci vyčíslených v podaní zo dňa 24. 5. 2010 spolu vo výške 6.456,96 Eur, náhradu za stratu času vo výške 5.738,25 Eur, cestovných výdavkov vo výške 4.093,94 Eur, ďalej cestovné výdavky vo výške 1.761,73 Eur. Spolu tieto trovy činia 19.759,09 Eur.

Žalovanému v 2. rade vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za 23 úkonov právnej pomoci vyčíslených v podaní právneho zástupcu zo dňa 18. 5. 2009, režijného paušálu vo výške 140,06 Eur, cestovných nákladov vo výške 270,16 Eur, nákladov na ubytovanie vo výške 125,30 Eur (ubytovanie súviselo s výsluchom dožiadaných svedkov pred dožiadaným súdom v B.), náhrada za stratu času vo výške 231,80 Eur. Tieto trovy právneho zastúpenia sú ďalej zvýšené o 19 % DPH. Spolu teda trovy konania žalovaného v 2. rade činia 5.435,46 Eur.“.

V spojitosti s výrokom o náhrade trov konania sťažovateľka v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku namietala, že je v tejto časti nepreskúmateľný, upriamujúc pozornosť najmä na to, že okresný súd „sa absolútne stotožnil s výpočtom trov konania žalovanými bez toho, aby preveril, či je toto vyúčtovanie v súlade s právnymi predpismi. Z napadnutého rozsudku nie je zrejmé zistiť úkony právnej pomoci, hodnotu jedného úkonu právnej pomoci, hodnotu jednotlivých režijných paušálov, nie je zrejmé zistiť, ako súd dospel k náhrade za stratu času, k určeniu cestovných výdavkov právnych zástupcov žalovaných, atď.“. Sťažovateľka taktiež spochybnila účelnosť nákladov na ubytovanie priznaných žalovanej 2.

Krajský súd v namietanom rozsudku potvrdenie prvostupňového rozsudku v časti týkajúcej sa náhrady trov konania odôvodnil iba stručne uvádzajúc, že sťažovateľka (ako žalobkyňa) „nenamietala výšku uplatnených nárokov trov konania za jednotlivé úkony právneho zastúpenia. Žalovanému v 1. rade ako aj žalovanému v 2. rade vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za úkony právnej pomoci, vyčíslených v podaniach právnych zástupcov, tieto podania sú súčasťou spisu. Prvostupňový súd sa oboznámil s vyčíslením trov konania a odvolací súd sa s týmto vyčíslením trov konania stotožňuje.“.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania, keďže táto problematika by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade, že postup všeobecného extrémne vybočuje z pravidiel upravujúcich súdne konanie v dôsledku jeho závažného pochybenia.

K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen postupom všeobecného súdu, ktorý predstavuje celkom zjavne nesprávnu interpretáciu a aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle (napr. v prípade nerešpektovania jednoznačne kogentnej normy, prehnaného formalizmu), ale v neposlednom rade aj v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výrokom o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné. Práve o takúto situáciu ide aj v danej veci.

Z uvedeného vyplýva, že aj rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu. Ústavný súd už viackrát rozhodoval o ústavnosti rozhodnutí o trovách (II. ÚS 56/05, II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04).

Výrok súdneho rozhodnutia nemožno vnímať oddelene od odôvodnenia súdneho rozhodnutia, lebo v odôvodnení má byť uvedené, z akých skutkových a právnych dôvodov

bol výrok rozhodnutia prijatý, pričom tieto skutkové a právne dôvody sú jedinými dôvodmi na vynesenie výroku.

Pri preskúvaní namietaného rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Zákonom ustanovená povinnosť orgánov verejnej moci dbať na splnenie zákonných náležitostí samotného výroku rozhodnutia, ako aj jeho odôvodnenia (vrátane zistenia skutkového stavu a jeho hodnotenia v dostatočnom rozsahu) predstavuje nielen jednu zo základných podmienok na zákonu zodpovedajúce rozhodnutie, ale je tiež jedným zo základných znakov ústavou garantovaného postupu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a ochrany práv.

Základné právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby postup a rozhodnutia všeobecných súdov boli preskúmateľné, aby ich rozhodnutia obsahovali dostatok relevantných dôvodov objasňujúcich výroky a súčasne aby také rozhodnutia neboli arbitrárne.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Citované zákonné ustanovenie treba z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru

Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci.

V súlade s aplikovateľnou judikatúrou odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania treba podľa názoru ústavného súdu posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (I. ÚS 230/04).

Z namietaného rozsudku vyplýva, že krajský súd potvrdil výroky rozsudku prvostupňového súdu o trovách konania napriek tomu, že okresný súd v rozpore s povinnosťou náležitého odôvodnenia rozhodnutia odôvodnil svoje rozhodnutie o trovách konania priznaných žalovanému 1 a žalovanému 2 bez toho, aby uviedol, za ktoré úkony právnej pomoci vykonané ich právnymi zástupcami bola náhrada trov právneho zastúpenia priznaná. Z prvostupňového rozsudku taktiež nemožno zistiť bližšie vymedzenie priznanej náhrady za stratu času a cestovných nákladov. Krajský súd teda potvrdil prvostupňový rozsudok stotožňujúc sa s jeho výrokmi o trovách konania odvolávajúc sa iba na vyčíslenie trov konania obsiahnuté v podaniach právnych zástupcov žalovaných, ktoré sú súčasťou spisu, a to aj napriek tomu, že z uvedeného je zrejmé, že v tejto časti je rozhodnutie prvostupňového súdu nepreskúmateľné, teda z pohľadu ústavného prieskumu arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

Pokiaľ krajský súd uviedol, že „*žalobkyňa nenamietala výšku uplatnených nárokov trov konania*“, ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľky, že tak urobiť nemohla, keďže výška uplatnených nárokov za jednotlivé úkony právnej služby nebola z prvostupňového rozsudku zistiteľná.

V nadväznosti na uvedené podľa názoru ústavného súdu krajský súd pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky v časti týkajúcej sa potvrdenia prvostupňového rozsudku vo vzťahu k náhrade trov konania nepostupoval podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, neuviedol dostatočné dôvody, na ktorých založil svoje rozhodnutie, a preto

ústavný súd dospel k názoru, že odôvodnenie výroku rozsudku krajského súdu je v tejto časti vzhľadom na obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Ústavný súd považuje za nevyhnutné, aby rozhodnutia všeobecných súdov zodpovedali zákonným kritériám nielen v merite veci a aby ich vydaniu predchádzal postup rešpektujúci procesné normy, ale aby tiež odôvodnenia týchto rozhodnutí vo vzťahu k všetkým ich výrokom zodpovedali kritériám daným § 157 ods. 2 poslednou vetou OSP, pretože iba takéto rozhodnutia možno považovať za súladné s princípmi spravodlivého procesu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd uzavrel, že napadnutým výrokom rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 o potvrdení výrokov prvostupňového súdu o trovách konania bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sa už ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože to, či došlo k ich porušeniu alebo nie, závisí od ďalšieho postupu všeobecného súdu a záverov, ku ktorým napokon dospeje. Krajský súd po vrátení veci bude pokračovať v odvolacom konaní, v ktorom sa bude musieť vysporiadať aj s argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa porušenia označených práv, a preto ústavný súd tejto časti sťažnosti nevyhovel. Okrem toho ústavný súd prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej označeného základného práva, ktorého porušenie namietala, poskytoval, sa vytvoril priestor na ochranu tohto základného práva v rámci sústavy všeobecných súdov (bod 4 výroku tohto nálezu).

Keďže namietaným rozsudkom krajského súdu v napadnutej časti (o potvrdení rozsudku okresného súdu o trovách konania) došlo k porušeniu základného práva

sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde tento rozsudok v uvedenej časti zrušil (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade bolo v záujme ochrany základných práv sťažovateľky potrebné nielen napadnuté rozhodnutie krajského súdu v časti výroku o potvrdení prvostupňového rozsudku vo vzťahu k náhrade trov konania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom krajský súd opätovne rozhodne. V ďalšom postupe bude krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v III. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho dorúčením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. V. B. Trovy konania vyčíslila v sume 482,44 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnou zástupkyňou sťažovateľky vychádzal z § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania pozostávajúcich z náhrady trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) výpočtovým základom na účely tejto

vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na to ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €, pretože úkony právnej služby boli vykonané v roku 2011.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie a podanie sťažnosti a písomné podanie vo veci samej z 13. júla 2011) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky po 123,50 € (za jeden úkon právnej služby), 3 x režijný paušál po 7,41 €. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 392,73 €.

Úkon právnej služby „rokovanie s klientkou“ z 11. mája 2011 nepovažoval ústavný súd za účelne vynaložené trovy konania, a preto odmenu zaň nepriznal.

Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky [(§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) bod 3 výroku nálezu.]

Ústavný súd v neposlednom rade v súvislosti s odložením vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 v časti výrokov, ktorými rozhodol, že „žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 19 759,09 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku“ a že „žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 5 435,46 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku“, v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co/51/2010-583, 10 Co/52/2010 z 23. marca 2011 v časti, v ktorej potvrdil výroky rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 o trovách konania, do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej pripomína, že toto dočasné opatrenie zaniká právoplatnosťou tohto nálezu (§ 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2012